עולת ראיה — ברכת החדש

חיים ארוכים. הוא הכלל לחשיבות החיים הראויים. ואח"כ פירש תנאיהם:

חיים של שלום. שלום פנימי בכחותיו הנפשיים והגופניים, שלא יתנגד אצלו שום כח פנימי אל תכלית השלמות שראוי לבחור, לא מצד המדות ולא מצד הרהורי הלב ודרכי השכל ולא מצד מזג הגוף.

חיים של טובה. שהמקרים החיצונים, המשפיעים עלינו, ישפיעו פעולתם לטובה זמנית ונצחית.

חיים של ברכה. שנביא ברכה לעולם בחיינו בפעולותינו, שנאמץ נכשלים ונחבש לשבורי לב ונזכה רבים לשוב מעון, ממדות רעות ודעות רעות ומעשים רעים.

חיים של פרנסה. שיהיו צרכינו מזומנים לנו, במה לפרנס את כל מחסורינו הגשמיים והנפשיים.

חיים של חלוץ עצמות. שנהי' מוכנים בהם לפעול לעבוד עבודת ד' ולא תהי' עלינו למשא. ועל כן אמר ר' אלעזר זוהי מעולה שבברכות (יבמות ק"ב:), כי תכלית כל הטובות היא עבודת ד' עצמה, כדחז"ל "במצותיו, ולא בשכר מצותיו".

חיים שיש בהם יראת שמים ויראת חטא. שתהי' יראת־החטא מעורבת עם החיים. כי יש אנשים שיש בהם יראת חטא, אבל אינה חזקה אצלם, ועל כן בהיותם מתרחקים מהמון החיים ושאונם יהיו יראי חטא, וכיון שיבאו בחברת החיים, במפעלים ובעסקים, תסור מהם יראת החטא, מפני שאינה מוגבלת יחד עם חייהם. ועל כן מבקש על חלק טוב זה של חיים, שיש בהם בתוך החיים עצמם יראת חטא, וכענין שאחז"ל "אתהלך לפני ד' בארצות החיים, זה מקום שווקים" (יומא ע"א).

יראת שמים ויראת חטא. בעדת ד', שבחר בנו מכל העמים ונטע בתוכנו חיי עולם, נפש קדושה מאד מרגשת ענינים גדולים, וכל מעשי' והנהגתה מלובשים בסדרי החכמה העליונה המושפעת ממנו ית' וחתומה בחותמו האמתי, כל פעל טוב שהוא לפי התורה ממשיך על העושה אותו, בבחירתו הטובה ושכלו המסכים לזה, משך דבקות באוצר החיים והטוב, כי ימצא שכלו מוטבע באופן שוה עם השכל המושפע ממנו ית', להנות מאור פניו ית', ונמצא שלם הוא בעצמו וראוי ממילא להיות ניזון מזיו האור הכללי, כי דרכיו מתאימים עם הדרכים שבחר בהם הוא. ואם קלקל דרכו הנה המשיך על עצמו צורה מוטבעת בהפך החכמה העליונה השלמה, שהיא תכלית הטוב וההכרח להגיע עדיו, כי הוא המקום האמתי, מקומו של עולם, והרי נתקלקל בעצמו, שהטבעת צורת נפשו אינה כפי אמתת השלימות, אלא הפוכה ממנו כפי ערך החטא, ועוד יותר מזה שנתרחק בצער גדול שאי אפשר להיות ניזון מזיו אור העליון, כי אבד טעמו וגם יהי' לו למורת־רוח מאד, כי כל דבר מצטער בהפכו. וכאן יקבצו יחד צער ובושת וחסרון שלמות, שמשקיף על הדר החכמה העליונה ופניו נופלות, ורואה שאינו יכול להתדבק בה, כי מום בו, ונפשו עליו תאבל. נמצא כי

הפחיתות שבנפש היא החטא, והיראה להשמר מזה היא יראת חטא, והיראה מצד ריחוק האור האלהי ממנו, ובושת פניו וצערו, זהו יראת שמים.

חיים שאין בהם בושה וכלמה. אם כי האדם יש לו חסרונות טבעיים, שראוי להתבושש בהם, אבל החיים, שהם פעולותיו הבחיריות, יהיו חיים שאין בהם בושה וכלמה, כי יהיו מצד השלמות והיתרון, שראוי להתפאר בהם.

חיים של עושר וכבוד. יש עושר שנוטל מבעליו את הכבוד האמתי, כי ירים לבו ומסירו משלמותו האמתית, על כן מבקש שיהי' הכבוד, שהוא שלמות הנפש, דבק עם העושר.

חיים שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים. בדרכיו העליונים של השי"ת ישנם כאלה שאפשר לאדם להדמות אליהם במקצת, כמו "מה הוא רחום וחנון" וכו', וכשישים האדם לבבו להדמות לדרכי השי"ת אז ע"י ההדמות תולד האהבה, וכפי רוב הדמוי יהי' רוב האהבה. אמנם יראת ד' תבא מצד התבוננות בגדל הדרכים העליונים, שאין ערך ומבא לאדם ללכת בהם, מצד רום שלמותם הרחוקה מחוקנו. על כן אהבת השי"ת היא אהבת התורה, כי יסודה של תורה הוא לעשות את האדם להולך בדרכי השי"ת, "ושמרו דרך ד' לעשות צדקה ומשפט", ויראת ד' נקראת יראת שמים, היא יראת רוממותו מצד הנשגב מהשגתנו ויכלתנו, "גבהי שמים מה תוכל".

חיים שתמלא משאלות לבנו לטובה. לא לפי הגות הלב הפרטית הדמיונית כי־אם לפי רוממות טוב התכלית העליונה.